

การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์

¹ตะวัน เดชรัตนมงคล*

Received : October 9, 2019

Revised : March 2, 2020

Accepted : May 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงระหว่างประเทศ ระเบียบประชาคมยุโรป กฎหมายประเทศญี่ปุ่น และกฎหมายไทย และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนามาตรการทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นการเฉพาะ แต่มีหลักการทั่วไปที่สอดคล้องกันคือการห้ามใช้ชื่อที่ทำให้สับสนหลงผิดต่อสาธารณชน ส่วนระเบียบประชาคมยุโรปที่ 1151/2012 และกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองชื่อการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ การประมง และผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภคหรือเรียกโดยทั่วไปว่า กฎหมายว่าด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น มีสภาพบังคับให้ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงหลักฐานการได้รับการควบคุมคุณภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนขอจดทะเบียน และเมื่อได้รับการจดทะเบียนแล้ว กฎหมายให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องแสดงชื่อเรียก สัญลักษณ์บนสินค้า อีกทั้งเมื่อมีข้อสงสัยในคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์กฎหมายมีสภาพบังคับให้เพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ ขณะที่กฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยกลับไม่มีบทบัญญัติในประเด็นนี้ทำให้เกิดอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมาย และส่งผลถึงมาตรฐานสินค้า

ผู้รับผิดชอบบทความ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตะวัน เดชรัตนมงคล, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
E-mail : tawan.pit@gmail.com โทร 08 9566 5956

* น.บ., น.ม., น.ด. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้รับการสนับสนุนการวิจัยจากทุนวิจัยทางวิชาการ (กองทุนรัตนโกสินทร์สมโภช 200 ปี) ประจำปีงบประมาณ 2561

ผู้วิจัยจึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยบัญญัติให้มีการแสดงหลักฐานการควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนการขอขึ้นทะเบียน ให้ผู้ผลิตสินค้าปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และแผนควบคุมตรวจสอบตามที่ได้ยื่นไว้ในขณะขอขึ้นทะเบียน ให้นายทะเบียนมีอำนาจควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายหลังการรับการขึ้นทะเบียน ในการเฝ้าระวังดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติตามเกณฑ์ควบคุมคุณภาพที่ผู้ผลิตดำเนินการตามขั้นตอนควบคุมคุณภาพก่อนขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และเมื่อสถานการณ์ด้านคุณภาพสินค้าเปลี่ยนแปลงไป ภายหลังการขึ้นทะเบียน ให้นายทะเบียนมีอำนาจแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ นอกจากนี้ ควรแก้ไขเพิ่มเติมจุดเริ่มต้นนับระยะเวลาการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ให้มีอายุ 2 ปี นับแต่วันที่ดำเนินการตรวจประเมินการปฏิบัติตามแผนและคู่มือปฏิบัติงานสินค้า

คำสำคัญ : สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ / การควบคุมคุณภาพ / การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย

Development of Legal Measure on Quality Control for Geographical Indications

Tawan Detpiratmongkol*

Abstract

The purposes of this research were : (1) to study concepts, theories, and background of Geographical Indications; (2) to analyze and compare the legal measures on the Quality Control for Geographical Indications under the International Agreement, the Regulation (EU) No 1151/2012, the Japanese Law, and the Thai Law; and (3) to issue the guideline to rectify and revise the law concerning Thai Geographical Indication.

This research was a qualitative research conducted based on the documentary research and in-depth interview. The results revealed that Paris Convention, Madrid Agreement, Lisbon Agreement, and TRIPs Agreement set no rules to support the Quality Control for Geographical Indications. However, there is a coherent general principle in prohibiting the use of confusing or misleading name to the public. The Regulation (EU) No. 1151/2012 and The Act on Protection of the Names of Specific Agricultural, Forestry and Fishery Products and Foodstuffs so called the Geographical Indications Act of Japan enforce that an applicant must show the proof of quality control retrieved from the competent authorities prior to registration. When completing the registration proceeding, the law states that the producer needs to perform his duty to show the name and symbol of the product. When in doubt of qualification of the product, the law imposes a sanction to revoke the geographical indication license. However, this does not exist in the law protecting geographical indication of Thailand. This is considered as a difficulty to the law enforcement and affects the product standard.

Corresponding Author : Assistant Professor Dr. Tawan Detpiratmongkol, School of Law, Sukhothai Thammathirat
Open University, E-mail : tawan.pit@gmail.com Tel : 08 9566 5956

* LL.B., LL.M. LL.D Ramkhamhaeng University, Assistant Professor, School of Law, Sukhothai Thammathirat
Open University

Thus, the researcher proposes a suggestion that the act on Protection of Geographical Indication B.E. 2546 and the related laws needs to be amended. In this regards, the proof of quality control prior to registration is proposed to be stated in the law to let a producer to follow to the guideline for the geographical indication user. For the control plan submitted prior to the registration, the registrar is suggested to be authorized to control the geographical indication after the registration is complete for monitoring and checking practicing of the producer with the quality control criterion prior to geographical indication registration. When situation on quality of the product changes after the registration, the registrar is suggested to be authorized to amend or revoke the geographical indication license. Likewise, at the starting point of counting the period of time, the use of geographical indication symbol is suggested to be limited for 2 years after the date that evaluating and checking the practice with the plan and the guideline for the geographical indication user.

Keywords : Geographical indication / Control quality / Development of legal measure

1. บทนำ

ส่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) เป็นหนึ่งในทรัพย์สินทางปัญญาประเภททรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Industrial Property) ซึ่งเดิมมีจุดกำเนิดในสหภาพยุโรปบางประเทศเท่านั้น แต่เมื่อเศรษฐกิจพัฒนาก้าวหน้าส่งผลให้บรรดาประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเริ่มให้ความสำคัญกับการใช้ชื่อแหล่งกำเนิดกับสินค้ามากยิ่งขึ้นในระดับกฎหมายภายในประเทศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า จนกระทั่งเกิดความตกลงระหว่างประเทศขึ้น 4 ฉบับ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์กลางในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม ความตกลงมาดริดว่าด้วยการปราบปรามการใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องหรือหลอกลวงกับสินค้า ความตกลงลิสบอนว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งที่ใช้ระบุแหล่งกำเนิดและการจดทะเบียนสากล และความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือทริปส์

ตลอดระยะเวลาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ประเทศไทยได้รับความร่วมมือจากสหภาพยุโรปผ่านโครงการความร่วมมือด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างสหภาพยุโรป-อาเซียน (the EU-funded ASEAN Project on the Protection of Intellectual Property Rights

หรือ ECAP Project) มาโดยตลอด ทำให้เกิดการส่งเสริมการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยในสหภาพ ยุโรปเป็นผลสำเร็จในสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย (Thai Geographical Indications) จำนวน 4 รายการ² ได้แก่ ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นสินค้ารายการแรกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพยุโรปเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 ต่อมากาแฟดอยตุงและกาแฟดอยช้างได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพยุโรปเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2558 และปัจจุบันข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสหภาพยุโรปเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559 ตามลำดับ ทำให้มูลค่าสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น

อย่างไรก็ดี สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในสหภาพยุโรปจำนวน 4 รายการข้างต้นนั้น ได้รับการขึ้นทะเบียนภายใต้ระเบียบประชาคมยุโรปที่ 510/2006 ซึ่งมีการผ่อนผันหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จากประเทศที่สาม แต่ในปัจจุบันระเบียบดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1151/2012 ว่าด้วยระบบการจัดการคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหาร (Regulation (EU) No 1151/2012 on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs) ด้วยสาเหตุที่สหภาพยุโรปต้องการสร้างความเข้มแข็ง

² ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 ประเทศไทยให้ความคุ้มครองแก่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์รวม 133 คำขอ เป็นสินค้าเกษตรและอาหารกว่าร้อยละ 90. ข้อมูลจากกลุ่มสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สำนักเครื่องหมายการค้า กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์.

และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิก ตามความเปลี่ยนแปลงในระเบียบประชาคมยุโรป ฉบับนี้ โดยกำหนดรายละเอียดการควบคุมคุณภาพ สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขอขึ้นทะเบียนให้มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น ทำให้กรมทรัพย์สินทางปัญญาในฐานะหน่วยงานรับขึ้นทะเบียนให้ความสำคัญต่อประเด็นสภาพบังคับกฎหมายของไทยไม่ครอบคลุมถึงมาตรการควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนการขึ้นทะเบียน เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครอง สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของประเทศไทย ไม่มีสภาพบังคับให้ผู้ยื่นคำขอต้องจัดให้มีระบบ ควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แม้เอกสาร แนบท้ายแบบฟอร์มคำขอขึ้นทะเบียน สช. 01 จะมีข้อแนะนำให้มีการระบุแสดงรายละเอียดวิธีการ ควบคุมคุณภาพสินค้าก็ตาม แต่เป็นเพียงข้อแนะนำ ว่าผู้ขอขึ้นทะเบียนจะมีวิธีการควบคุมคุณภาพของ สินค้าภายหลังการได้รับขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทาง ภูมิศาสตร์อย่างไรเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ยื่นคำขอ ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพ สินค้าก่อนการขึ้นทะเบียนอย่างเคร่งครัด และส่ง ผลต่อการตีความได้ว่านายทะเบียนสามารถรับขึ้น ทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้โดยสินค้านั้น ไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพมาก่อน

ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาระบบ การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ขึ้นใหม่เมื่อเดือน มิถุนายน ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) จากเดิมที่ให้การ คุ้มครองภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้า แต่ ในปัจจุบันพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองชื่อ การเกษตร ผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ การประมง และ อาหาร (Act on Protection of the Names of Specific Agricultural, Forestry and Fishery

Products and Foodstuffs) หรือเรียกโดยทั่วไป ว่า กฎหมายว่าด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ค.ศ. 2015 (The Geographical Indications Act 2015) ให้ความสำคัญคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยตรง กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และการประมง (Minister of Agriculture, Forestry and Fisheries) มีอำนาจรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ ทางภูมิศาสตร์ และดำเนินการตรวจสอบควบคุม คุณภาพสินค้าก่อนการขึ้นทะเบียนและภายหลังรับ ขึ้นทะเบียนแล้ว

จากที่กล่าวมา มาตรการทางกฎหมาย ของสหภาพยุโรปและประเทศญี่ปุ่นจึงเป็นต้นแบบ สำคัญในการศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนากฎหมาย คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทยให้ทัดเทียม มาตรฐานสากล สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่ มุ่งสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้ อย่างยั่งยืนโดยสร้างรายได้และกระจายรายได้สู่ คนในชุมชนอย่างทั่วถึงนำมาซึ่งความเข้มแข็งของ เศรษฐกิจในภาพรวมและเศรษฐกิจฐานรากตาม หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และสร้างความเชื่อมั่นต่อ สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยในอนาคต

จากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัย ตั้งคำถามการวิจัยว่า มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับการ ควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ควรจะ พัฒนาไปในแนวทางใดเพื่อให้เกิดความเหมาะสม กับประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงระหว่างประเทศ ระเบียบประชาคมยุโรป กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทย

3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนานกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยจะดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. การวิจัยเอกสาร

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการวิเคราะห์หาแนวทางในการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ตลอดจนดำเนินการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามระเบียบแห่งสหภาพยุโรป เลขที่ 1151/2012 ว่าด้วยระบบการจัดการคุณภาพผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรและอาหาร กฎหมายของประเทศไทย และกฎหมายของประเทศไทยเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นความสอดคล้องและความแตกต่าง

เพื่อหาแนวทางในการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย

5. การสัมภาษณ์เชิงลึก

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำผลการวิจัยเอกสารข้างต้นมาใช้เป็นฐานในการกำหนดประเด็นคำถามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์โดยมีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนาหรือตอบคำถามหรือให้รายละเอียดจากผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกจากประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายเพื่อตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นในทุกแง่มุม เพื่อทราบถึงปัญหาและข้อคิดเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สำหรับเป็นฐานในการเสนอแนวทางในการพัฒนานกฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประชากร

ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กลุ่มนักวิชาการซึ่งบรรยายให้ความรู้ด้านทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งสามารถสะท้อนมุมมองแนวคิดและทฤษฎีซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนานกฎหมาย และภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ประกอบการ

ที่สามารถสะท้อนมุมมองในทางปฏิบัติได้จริง ดังนี้ (1) กลุ่มภาครัฐ ประกอบด้วย นักวิชาการ กรมทรัพย์สินทางปัญญา ประจำกลุ่มสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และสำนักกฎหมาย (2) กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย ผู้บรรยายกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในระดับอุดมศึกษา และ (3) กลุ่มภาคเอกชน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key-information) และผู้วิจัยใช้เทคนิค Snowball Sampling เพื่อให้เกิดการแนะนำผู้ให้สัมภาษณ์ที่ต่อเนื่องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ทำการศึกษาอย่างแท้จริงและดำเนินการเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัว ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็นในทุกประเด็นปัญหาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบและแนวทางในการพัฒนาในการพัฒนามาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรภาครัฐ นักวิชาการ และภาคเอกชน รวมทั้งสิ้น 18 คน ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ประกอบด้วย นักวิชาการพาณิชย์ ประจำกลุ่มสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 7 คน และสำนักกฎหมายประจำ สำนักงานกฎหมาย กรมทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 3 คน รวมจำนวน 10 คน

1.2.2 กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย ผู้บรรยายกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน

1.2.3 กลุ่มภาคเอกชน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีและวัตถุประสงค์การศึกษา โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิดที่ได้สังเคราะห์มาจากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารทางวิชาการ โดยมีประเด็นข้อคำถามสำคัญสอดคล้องกับการเก็บข้อมูล 4 ประเด็น ดังนี้

2.1 มาตรการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.2 มาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.3 การใช้ชื่อหรือสัญลักษณ์เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

2.4 การเพิกถอนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

3. การหาความตรง

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ในเบื้องต้นเพื่อหาความเที่ยงตรง ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ และดำเนินการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. การหาความเชื่อมั่น

เมื่อปรับปรุงแบบสัมภาษณ์จากการหาความเที่ยงตรงเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ไปดำเนินการหาความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มเพื่อวัดความเข้าใจในข้อคำถาม และดำเนินการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสม พร้อมทั้งจะนำไปเป็นเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมด้วยเครื่องมือการวิจัยจากการใช้เทคนิคการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกมาบันทึกสรุปผลการสัมภาษณ์ในลักษณะเชิงพรรณนา และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เพื่อหารูปแบบและนำเสนอแนวทางการพัฒนากฎหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

6. การพิทักษ์กลุ่มตัวอย่าง

การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจัดทำเอกสารคำชี้แจงสำหรับกลุ่มตัวอย่าง (information sheet) แนบไปพร้อมแบบสัมภาษณ์โดยอธิบายรายละเอียดในเอกสารคำชี้แจงอีกครั้ง พร้อมขอความสมัครใจจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยตกลงว่าจะไม่เปิดเผยชื่อของกลุ่มตัวอย่าง แต่จะรายงานผลในภาพรวมเท่านั้น และเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ประกอบด้วยบันทึกสรุปการสัมภาษณ์เชิงลึก และไฟล์เสียงการสัมภาษณ์เชิงลึกจะถูกทำลาย ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิถอนตัวจากการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตามความ

ประสงค์ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งการถอนตัวจากการวิจัยนั้น จะไม่มีผลกระทบในทางใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยบูรณาการข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามความตกลงระหว่างประเทศ ระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1151/2012 กฎหมายประเทศญี่ปุ่น และกฎหมายไทย ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักการทั่วไปในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

หลักการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เกิดขึ้นบนแนวคิดเพื่อสงวนรักษาความมีชื่อเสียงของสินค้าที่ผลิตขึ้นภายใต้เงื่อนไขอันมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ขณะที่ยังมีการใช้ความมีชื่อเสียงของสินค้าในทางที่ผิด หรือสร้างความสับสนหลงผิดต่อสาธารณะ ทั้งกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ผลิตในแหล่งกำเนิดของสินค้าโดยตรง จึงเกิดแนวคิดในการคุ้มครองผู้บริโภคจากความสับสนหลงผิดและบรรดาผู้ผลิตจากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม โดยอนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ ต่างมีเป้าหมายเพื่อปกป้องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จากการระงับแหล่งที่มาของสินค้าที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคจากความสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดของสินค้า และป้องกันการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม เพียงแต่ความตกลงระหว่างประเทศ

ที่กล่าวข้างต้นนี้ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยเฉพาะ สำหรับระเบียบประชาคมยุโรป เลขที่ 1151/2012 และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นคือ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองชื่อการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ การประมง และผลิตภัณฑ์เพื่อการบริโภค (The Geographical Indications Act) แม้จะมีหลักการพื้นฐานสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่ได้บัญญัติมาตรการควบคุมคุณภาพสินค้าอย่างเข้มงวดไว้เป็นการเฉพาะ ขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 แม้จะบัญญัติหลักการและเหตุผลเพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนสับสนหรือหลงผิดในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้าซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น แต่ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยเฉพาะ

2. วิเคราะห์มาตรการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) มาตรการยื่นจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 2) มาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ 3) การใช้ชื่อหรือสัญลักษณ์เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ 4) การเพิกถอนการจดทะเบียนซึ่งได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 มาตรการยื่นจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงระหว่างประเทศทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ ไม่ได้บัญญัติถึงมาตรการยื่นขอจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทาง

ภูมิศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน ขณะที่ระเบียบประชาคมยุโรป เลขที่ 1151/2012 กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีการจัดทำคำขอจดทะเบียนโดยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (Product Specification) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแสดงหลักฐานการควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนการขอรับความคุ้มครอง เช่นเดียวกับ The Geographical Indications Act ของประเทศญี่ปุ่น ที่บัญญัติให้กลุ่มผู้ผลิตที่อยู่ในกระบวนการจัดการผลิต (Production Process Management) เท่านั้นที่มีอำนาจในการยื่นคำขอจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ซึ่งระบบดังกล่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมคุณภาพสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ไม่มีบทบัญญัติให้แสดงหลักฐานการควบคุมคุณภาพก่อนขอขึ้นทะเบียน แต่นายทะเบียนอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 15 กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ยื่นคำขอจัดทำระบบควบคุมคุณภาพเมื่อมีการรับขึ้นทะเบียนแล้ว แสดงให้เห็นว่าผู้ยื่นคำขอไม่จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนการขึ้นทะเบียนอย่างเคร่งครัด และสามารถตีความได้ว่านายทะเบียนสามารถรับขึ้นทะเบียนสินค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ โดยสินค้านั้นไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพมาก่อน

2.2 มาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงระหว่างประเทศทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ ไม่ได้บัญญัติเกณฑ์มาตรฐานสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แต่อย่างใด ขณะที่ระเบียบประชาคมยุโรป เลขที่ 1151/2012

บัญญัติให้มีการตรวจสอบ (verification) และควบคุม (control) ที่มีประสิทธิภาพนับแต่กระบวนการผลิต การจัดหาวัตถุดิบ โดยการแสดงหลักฐานการได้รับการตรวจสอบรายละเอียดผลิตภัณฑ์ (Product Specification) จากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องหรือหน่วยงานเอกชนก่อนที่จะยื่นขอจดทะเบียน เช่นเดียวกับ The Geographical Indications Act ของประเทศญี่ปุ่น บัญญัติกระบวนการควบคุมคุณภาพก่อนขอจดทะเบียน เรียกว่า Production Process Management และกระบวนการควบคุมคุณภาพภายหลังการจดทะเบียน โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมง (Minister of Agriculture, Forestry and Fisheries) มีอำนาจดูแลเฝ้าระวังและตรวจสอบการปฏิบัติตามเกณฑ์การควบคุมคุณภาพ ขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติเหล่านี้

2.3 การให้ชื่อหรือสัญลักษณ์เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงระหว่างประเทศทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ บัญญัติหลักเกณฑ์อย่างกว้างเพื่อให้แสดงถึงแหล่งที่มาของสินค้า ขณะที่ระเบียบประชาคมยุโรป เลขที่ 1151/2012 และ The Geographical Indications Act ของประเทศญี่ปุ่น กำหนดมาตรฐานให้ผู้ประกอบการต้องแสดงชื่อเรียก สัญลักษณ์ และข้อความบ่งชี้บนผลิตภัณฑ์ให้สาธารณชนสามารถมองเห็น

ได้อย่างชัดเจน ขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ประกอบการต้องใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์บนผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว

2.4 การเพิกถอนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ความตกลงระหว่างประเทศทั้ง 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไว้เป็นการเฉพาะ ขณะที่ระเบียบประชาคมยุโรป เลขที่ 1151/2012 และ The Geographical Indications Act ของประเทศญี่ปุ่น เปิดช่องให้มีการเพิกถอนการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Revocation of Registration) ได้ เมื่อเกิดความสงสัยในคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ให้อำนาจนายทะเบียนส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อเพิกถอนทะเบียนได้เมื่อได้ความว่าการขึ้นทะเบียนเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยอำพราง หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง

7. บทสรุป

ความตกลงระหว่างประเทศจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงมาดริด ความตกลงลิสบอน และความตกลงทริปส์ ไม่มีบทบัญญัติชัดเจนถึงประเด็นปัญหาที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ แต่มีข้อสังเกตว่าความตกลงระหว่างประเทศทุกฉบับต่างมีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกันเพื่อป้องกันการใช้ชื่อที่ทำให้เกิดความสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดของสินค้า ซึ่งแตกต่างไปจากระเบียบประชาคมยุโรป ที่ 1151/2012 ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อระบบมาตรฐานสินค้าเพื่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองชื่อการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ การประมง และอาหาร หรือเรียกโดยย่อว่า The Geographical Indications Act ของประเทศญี่ปุ่น ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และการประมง มีอำนาจรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และดำเนินการตรวจสอบควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนและหลังรับขึ้นทะเบียนแล้ว ขณะที่พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ของประเทศไทย กลับไม่ปรากฏหลักเกณฑ์ในเรื่องการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ชัดเจน

8. ข้อเสนอแนะ

1. ให้แสดงหลักฐานการควบคุมคุณภาพสินค้าก่อนการขอขึ้นทะเบียน

การแสดงผลฐานการควบคุมคุณภาพสินค้าเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ยื่นคำขอได้ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานสินค้าตั้งแต่กระบวนการผลิตก่อน

ขอรับความคุ้มครอง โดยเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้งคำคัดค้าน การขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์ และการแก้ไข หรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 ข้อ 9 โดยระบุให้มีการแสดงหลักฐานแสดงการควบคุมคุณภาพสินค้า ดังนี้

1.1 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 มาตรา 10 ดังนี้

“มาตรา 10 คำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะต้องประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นของสินค้า แหล่งภูมิศาสตร์ หลักฐานแสดงการควบคุมคุณภาพสินค้า และรายละเอียดอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง”

1.2 แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้งคำคัดค้าน การขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์ และการแก้ไข หรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 ข้อ 9 (4) และข้อ 10 ดังนี้

หมวด 2

การขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

“ข้อ 9 คำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างน้อยต้องมีรายการต่อไปนี้

(4) รายละเอียดเกี่ยวกับคุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และหลักฐานแสดงการควบคุมคุณภาพสินค้า”

“ข้อ 10 การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนให้ยื่นคำขอพร้อมเอกสารหลักฐาน ดังนี้

(5) ทะเบียนสมาชิกผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

(6) คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

(7) แผนควบคุมตรวจสอบ”

2. การรับขึ้นทะเบียนต้องแสดงหลักฐานการควบคุมคุณภาพสินค้า และต้องยื่นขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

เมื่อนายทะเบียนพิจารณาคำขอประกอบหลักฐานต่าง ๆ แล้ว เห็นว่าเป็นสินค้าที่รับขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ ให้ผู้ยื่นคำขอแสดงหลักฐานการควบคุมคุณภาพสินค้าและต้องยื่นขอใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย พ.ศ. 2551 และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้งคัดค้านการขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์ และการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 ดังนี้

2.1 เพิ่มเติมมาตรา 20/1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ดังนี้

มาตรา 20/1 เมื่อสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว ให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนดำเนินการขออนุญาตใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

2.2 แก้ไขจุดเริ่มต้นนับระยะเวลาการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย พ.ศ. 2551

ข้อ 12 การอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ให้มีอายุ 2 ปี นับแต่วันที่ดำเนินการตรวจประเมินการปฏิบัติตามแผนและคู่มือปฏิบัติงาน

2.3 แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียน การประกาศโฆษณา การคัดค้านและการโต้แย้งคัดค้านการขึ้นทะเบียน การอุทธรณ์ และการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2547 ข้อ 12 (5) ดังนี้

“ข้อ 12 การประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียนตามข้อ 11 ให้มีรายการ ดังนี้

(5) รายละเอียดเกี่ยวกับคุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พร้อมหลักฐานแสดงการควบคุมคุณภาพสินค้า”

3. การควบคุมคุณภาพภายหลังขึ้นทะเบียน

เมื่อนายทะเบียนรับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว ให้กำหนดมาตรการควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามมาตรฐานสากล โดยการบัญญัติหลักเกณฑ์ดังนี้

บัญญัติเพิ่มเติม “หมวด 2/1 การควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายหลังขึ้นทะเบียน” ในพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ดังนี้

3.1 ให้นายทะเบียนมีอำนาจควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายหลังการรับจดทะเบียน

“หมวด 2/1 การควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายหลังขึ้นทะเบียน”

“มาตรา 20/2 เมื่อนายทะเบียนขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว ให้ผู้ผลิตสินค้าปฏิบัติตามคู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และแผนควบคุมตรวจสอบตามที่ได้ยื่นไว้ในขณะที่ขอขึ้นทะเบียน โดยให้นายทะเบียนมีอำนาจควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายหลังการรับขึ้นทะเบียน ในการเฝ้าระวังดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติตามเกณฑ์การควบคุมคุณภาพที่บรรดาผู้ผลิตได้ดำเนินการตามขั้นตอนควบคุมคุณภาพก่อนการขอขึ้นทะเบียน สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง นายทะเบียนมีอำนาจแต่งตั้งหน่วยงานควบคุมคุณภาพสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อดำเนินการแทนได้ และให้หน่วยงานนั้นรายงานผลการตรวจสอบต่อนายทะเบียน”

“มาตรา 20/3 เมื่อนายทะเบียนดำเนินการตามความในมาตรา 20/2 แล้ว เห็นว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นไม่เป็นไปตามเกณฑ์การควบคุมคุณภาพ ให้นายทะเบียนส่งเรื่องให้คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยตามความในมาตรา 23”

3.2 ให้แก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการขึ้นทะเบียน

“มาตรา 23 ในกรณีที่ปรากฏว่าสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการขึ้นทะเบียนตามมาตรา 19 และการเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 5 หรือทำให้รายการเกี่ยวกับแหล่งภูมิศาสตร์ รายการเกี่ยวกับคุณภาพสินค้าตามเกณฑ์มาตรฐานที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนได้รับการรับรองตามกฎหมาย หรือรายการอื่นเปลี่ยนแปลงไปจากที่ลงไว้ในทะเบียน ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้นายทะเบียนส่งเรื่องให้คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนได้ และให้นำความในมาตรา 22 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 22 วรรคสอง (คงเดิม) เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียน พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ได้มีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียน และให้ประกาศโฆษณาการแก้ไขหรือ เพิกถอนทะเบียนนั้นตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

References

- Antonella, C. (2015). *International Law and Consumer Protection: The history of consumer protection*. Retrieved 10 July, 2018, from http://www.nyulawglobal.org/globalex/International_Law_Consumer_Protection.html#_Toc409004452
- Antony, T., Hannu, W., & Jayashree, W. (2012). *A Handbook on the WTO TRIPs Agreement*. New York: Cambridge University Press.
- Blankeney, M. (2014). *The Protection of Geographical Indications: Law and Practice*. United Kingdom: Edward Elgar Publishing Limited.
- Blakeney, M. (2014). *The Protection of Geographical Indications: Law and Practice*. Edward Elgar Publishing Limited
- Bodenhause, G. (1969). *Guide to the Application of the Paris Convention for the Protection of Industrial Property* : as revised at Stockholm in 1967. Geneva : WIPO Publication.
- Caenegem, W. (November 2003). *Registered Geographical Indications Between Intellectual Property and Rural Policy—Part II*. Bond University. Retrieved 23 December 2018, from http://epublications.bond.edu.au/law_pubs/4
- Department of Intellectual Property. *Certification Scheme of Geographical Indication*. Retrieved 9 May, 2019, from: <http://www.acfs.go.th/km/download/ACFS-CSSA-R-SD-20-rev-00.pdf> (in Thai)
- European Commission. *Accreditation of conformity assessment bodies*. Retrieved 23 May 2019, from http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/accreditation_en
- Geographical Indication Office. (B.E. 2549). *Manual of Geographical Indications Registration. Department of Intellectual Property*: Nonthaburi. (in Thai)
- Geographical Indication Office. *Registration of Geographical Indications*. Retrieved 7 May, 2018, from https://www.ipthailand.go.th/images/781/GI_final1.pdf (in Thai)
- Institut national de l'origine et de la qualité. *The Public Body for Products Under Official Quality and Origin Signs*. Retrieved 20 June, 2018, from www.inao.gouv.fr
- Kuanpoth, J. (B.E. 2548). *International Law of Copyright Patent and Trademark*. (4th ed.). Bangkok: Nititham Publishing. (in Thai)
- Minister of Agriculture, Forestry and Fisheries. (October 2015). *Geographical Indication (GI) Protection System in Japan*. Retrieved 10 January, 2018, from http://www.maff.go.jp/e/japan_food/gi_act/pdf/gi_pamph.pdf

- TASHIRO, S. (2017). *Protection of Geographical Names (Regional Collective Trademark System/ Protection of Geographical Indications)*. Japan: Japan Patent Office.
- The World Trade Organization. *Geographical Indications: Background and the current situation*. Retrieved 12 January, 2019, from https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/gi_background_e.htm#wines_spirits,
- UNCTAD - ICTSD. (2005). *Resource Book on TRIPs and Development*. USA : Cambridge University Press.
- World Intellectual Property Organization. (2015). *Main Provisions and Benefits of the Geneva Act of the Lisbon Agreement*. Geneva: Switzerland. Retrieved 1 January, 2018, from [http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/registration/lisbon/mainprovisions .pdf](http://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/registration/lisbon/mainprovisions.pdf)
- World Intellectual Property Organization. (January 25, 2001). *Geographical Indications: Historical Background, Nature of Rights, Existing Systems for Protection and Obtaining Effective Protection in Other*. Geneva : WIPO.